

UZASADNIENIE

Decyzją z 8.07.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że K. W. nie podlega jako pracownik płatnika składek – (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 1.02.2022 r., zarzucając pozorność umowy o pracy.

(decyzja w aktach ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni, reprezentowana przez adwokata, wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że podlega jako pracownik płatnika składek obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 1.02.2022 r., negując pozorności umowy o pracę, a nadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

(odwołanie k. 3-8)

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

(odpowiedź na odwołanie k. 14-15)

Na rozprawie z 18.11.2022 r. - bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku - pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie, zainteresowany płatnik składek przyłączył się do odwołania, a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie.

(e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:01:39, 00:34:07)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Zainteresowany - płatnik składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J., zajmuje się sprzedażą hurtową drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego. (okoliczność bezsporna)

Wnioskodawczyni – K. W., urodzona (...), legitymuje się wykształceniem wyższym - w 2019 r. ukończyła na Uniwersytecie (...) studia magisterskie na kierunku logistyka, o specjalizacji informatyka w logistyce. Od 1.10.2020 r. wnioskodawczyni pracowała w (...) Sp. z o.o. na stanowisku product expert. Wnioskodawczyni nie miała doświadczenia zawodowego w pracy w księgowości, ani nie ukończyła żadnego kursu w tym zakresie.

(dyplom k. 60 akt ZUS, kwestionariusz osobowy k. 43-44 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

Od 1.10.2020 r. odwołująca została zgłoszona jako pracownik przez innego płatnika na 1/2 etatu. (okoliczność bezsporna)

Wnioskodawczyni nie jest powiązana rodzinnie ani prywatnie z członkami zarządu oraz wspólnikami zainteresowanego płatnika składek. (okoliczności bezsporne)

Wnioskodawczyni i płatnik składek, reprezentowany przez Prezesa Zarządu - S. S., zawarli sporną umowę o pracę w dniu 31.01.2022 r., zgodnie z którą odwołująca została zatrudniona przez płatnika na czas określony od 1.02.2022 r. do 31.07.2022 r., na stanowisku asystenta księgowego, w wymiarze 1/2 etatu, za wynagrodzeniem 2000 zł brutto miesięcznie. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano ul. (...) w Ł., a jako dzień rozpoczęcia pracy 1.02.2022 r.

(umowa o pracę k. 40)

Stanowisko asystenta księgowego powierzone wnioskodawczyni nie było nowym stanowiskiem w strukturze organizacyjnej firmy płatnika. Przed zatrudnieniem wnioskodawczyni pracę na stanowisku asystenta księgowego

wykonywała K. S., którą płatnik zatrudnił na podstawie umowy o pracę z 31.08.2018 r. od dnia 1.09.2018 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 3900 zł miesięcznie. K. S. przebywała najpierw w okresie ciąży na długotrwałym zwolnieniu, po urodzeniu dziecka w dniu 18.11.2019 r. na urlopie macierzyńskim, a później od dnia 1.11.2020 r. na urlopie wychowawczym do dnia 31.10.2021 r. Płatnik składek liczył, że w/w pracownica powróci do pracy pod koniec 2021 r. Tak się jednak nie stało, ponieważ K. S. zdecydowała się kontynuować urlop wychowawczy od 1.11.2021 r. do 31.10.2022 r.

W związku z tym płatnik postanowił, że na początku 2022 r. zatrudni nową osobę jako asystenta księgowego i umieścił na drzwiach siedziby swojej firmy ogłoszenie z ofertą pracy.

(wykaz zatrudnionych osób k.38-39, zeznania zainteresowanego płatnika e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:16:13 w zw. z 00:32:36, zeznania świadka A. S. e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:22:35, zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36, wnioski o urlop wychowawczy K. S. k. 63-64 akt ZUS, umowa o pracę K. S. k. 66 akt ZUS)

Wnioskodawczynie o ogłoszeniu płatnika dowiedziała się pod koniec stycznia 2022 r. od koleżanki, która przy okazji robienia zakupów w siedzibie firmy płatnika zauważyła na drzwiach przedmiotowe ogłoszenie. Koleżanka wnioskodawczynie wiedziała, że K. W. poszukuje pracy i dlatego przekazała jej tę informację.

(zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

Odwołująca skontaktowała się z płatnikiem telefonicznie w sprawie pracy. Wnioskodawczynie i płatnik spotkali się w J. w dniu 29.01.2022 r. i ustalili wówczas warunki zatrudnienia odwołującej u płatnika. Następnie strony zgodnie z tymi ustaleniami zawarł w dniu 31.01.2022 r. sporną umowę o pracę.

(zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36, zeznania zainteresowanego płatnika e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:16:13 w zw. z 00:32:36)

Płatnik składek zgłosił w dniu 3.02.2022 r. wnioskodawczynię do pracowniczych ubezpieczeń społecznym od dnia 1.02.2022 r. W imiennych raportach rozliczeniowych za wnioskodawczynię płatnik podał miesięczne podstawy wymiaru składek: za luty i marzec 2000 zł, za kwiecień 933,00 zł, za maj 0,00 zł. (okoliczności bezsporne)

Płatnik składek sporządził akta osobowe dla wnioskodawczynie. (okoliczności niesporne)

Zainteresowany płatnik sporządził pisemny zakres obowiązków na powierzonym odwołującej stanowisku, zgodnie z którym do zadań skarżącej należały w szczególności: pomoc w administracji, wspieranie działu księgowego, wykonywanie prostych czynności księgowych wspomagających pracę księgowego, pomoc formalno – rachunkowa kontroli dokumentów księgowych, obsługa urządzeń biurowych, przyjmowanie, gromadzenie i segregowanie dokumentów pod względem ich rodzaju, organizowanie stanowiska pracy z uwzględnieniem przepisów bhp i ppoż.

(pisemny obowiązków wnioskodawczynie k. 62 akt ZUS)

Obowiązki wnioskodawczynie wymienione w w/w pisemnym zakresie obowiązków pokrywały się z obowiązkami z pisemnego zakresu obowiązków sporządzonego dla zatrudnionej na stanowisku asystenta księgowego K. S..

(pisemny obowiązków wnioskodawczynie k. 62 akt ZUS, pisemny zakres obowiązków K. S. k. 65 akt ZUS)

Płatnik składek w badanym okresie prowadził dla wnioskodawczynie listy obecności, na których odwołująca potwierdzała ilość przepracowanych danego dnia godzin. Prowadził też dla wnioskodawczynie listy płac, a także sporządzał deklaracje podatkowe.

(okoliczności bezsporne, a nadto lista płac k. 41, 43, 45, karta nienumerowana za k. 46, zakres, listy obecności k. 45-47 akt ZUS, grafiki k. 14-16 akt ZUS)

W dacie zawarcia spornej umowy o pracę wnioskodawczynie miała ważne orzeczenie lekarskie z dnia 25.01.2022 r. o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy asystenta księgowego u płatnika. Wstępne badania lekarskie zostały wykonane u lekarza medycyny pracy przy ul. (...) naprzeciwko Manufaktury.

(okoliczność bezsporna, a nadto orzeczenie k. 42 akt ZUS, zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

Wnioskodawczynie przed przystąpieniem do wykonywania pracy u płatnika została pierwszego dnia, tj. 1.02.2022 r., przeszkolona wstępnie w zakresie bhp zarówno ogólnie, jak i stanowiskowo przez M. S..

(karta szkolenia wstępnego bhp k. 64 akt ZUS, zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

K. W. na podstawie spornej umowy o pracę wykonywała od 1.02.2022 r. umówioną rodzajowo pracę asystenta księgowego w biurze płatnika przy ul. (...).

Wnioskodawczynie nie świadczyła tej pracy u płatnika codziennie od poniedziałku do piątku, ale zgodnie z opracowanymi przez nią i zaakceptowanymi przez płatnika grafikami, w których były podane konkretne dni i godziny jej pracy. Ustalone w grafiku godziny pracy skarżącej łącznie dawały w skali miesiąca czas pracy w wymiarze 1/2 etatu. Odwołująca mogła w ten sposób pogodzić pracę w zainteresowanej Spółce (...) z zatrudnieniem u drugiego płatnika – A., gdzie w tym samym czasie pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy w systemie 2-zmianowym. Wnioskodawczynie każdorazowo, gdy była w firmie zainteresowanego płatnika podpisywała listę obecności zawierającą informację o godzinach, w których rzeczywiście wykonywała danego dnia pracę.

Odwołująca miała w firmie płatnika wydzielone miejsce pracy – biurko, przy którym świadczyła pracę i komputer.

W badanym okresie w firmie płatnika w miesiącu było ok. 400-500 dokumentów, które wymagały posegregowania, a biorąc pod uwagę wszystkie faktury było ich ok. 1000 miesięcznie.

Przed zatrudnieniem odwołującej w firmie płatnika - w związku z nieobecnością K. S., która przebywała na urlopie wychowawczym - powstały bardzo duże zaległości z segregowaniem dokumentów księgowych. Inni pracownicy z uwagi na dużą ilość tych dokumentów nie byli w stanie wykonać tych czynności na bieżąco.

Wnioskodawczynie wykonywała na rzecz płatnika czynności odpowiadające pisemnemu zakresowi jej obowiązków, które polegały przede wszystkim na przyjmowaniu, gromadzeniu i segregowaniu dokumentów księgowych pod względem ich rodzaju. Były to czynności techniczne związane z segregowaniem znacznej ilości zaległych dokumentów, a także porządkowała bieżących faktury.

Ponieważ odwołująca nie miała wcześniejszego doświadczenia w pracy w księgowości, przez pierwszy miesiąc była przyuczana do wykonywania w/w obowiązków przez inną pracownicę płatnika zatrudnioną na stanowisku asystenta księgowej – A. S..

A. S. uczyła odwołującą jakie są rodzaje faktur, pokazywała jej w jaki sposób powinny być one poukładane w segregatorach, a także zaprezentowała jak działa komputerowy program księgowy u płatnika. Wnioskodawczynie miała dostęp do programu księgowego w firmie płatnika, do którego udostępniono jej login. Skarżąca nie miała jednak możliwości skorzystania z tego programu, ponieważ musiała posegregować tak dużą ilość zaległych i bieżących dokumentów księgowych, że nie miała nawet czasu, by spróbować zacząć wprowadzać faktury do tego programu.

W marcu A. S. dawała odwołującej plik faktur, a potem sprawdzała w jaki sposób wnioskodawczynie je posegregowała.

Odwołująca w badanym okresie współpracowała tylko z A. S.. Czasem przyjeżdżał do firmy Prezes Zarządu, aby nadzorować pracę wnioskodawczynie.

Płatnik nie upoważnił wnioskodawczynie do podpisywania dokumentów firmowych. Wnioskodawczynie nie miała kontaktu z klientami płatnika.

(zakres pisemny obowiązków wnioskodawczynie k. 62 akt ZUS, grafiki k. 14-16 akt ZUS, listy obecności k. 45-47 akt ZUS, zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36, zeznania zainteresowanego płatnika e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:16:13 w zw. z 00:32:36, zeznania świadka A. S. e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:22:35, zakres obowiązków A. S. k. 35 akt ZUS, umowa o pracę A. S. k. 37 akt ZUS, aneks do umowy A. S. k. 36 akt ZUS)

Płatnik wypłacał wnioskodawczynie umówione wynagrodzenie przelewem na konto bankowe pod koniec miesiąca.

(potwierdzenia przelewów k. 42, 44, 46, 47, wnioski odwołującej o wypłatę wynagrodzenia na konto bankowe k. 55 akt ZUS)

Ostatnią miesięczkę wnioskodawczynie miała 21.12.2021 r. Pierwszą wizytę u lekarza ginekologa w związku z podejrzeniem ciąży wnioskodawczynie odbyła 8.02.2022 r. w 9/10 tygodniu ciąży. Pierwsza wizyta lekarska odnotowana w karcie ciąży miała miejsce 10 marca 2022 r. – stwierdzono wówczas 13/14 tydzień ciąży. Przewidywany termin porodu wyznaczono na 13.09.2022 r. Wnioskodawczynie urodziła dziecko 21.09.2022 r.

(karta ciąży k.11-12, historia zdrowia i choroby k. 68, dokumentacja medyczna k. 71-89, 92-96, 100-137, 144, zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

Wnioskodawczynie wykonywała u płatnika pracę do czasu powstania od 15.04.2022 r. niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Od tego dnia przebywała na nieprzerwanym zwolnieniu lekarskim do dnia porodu.

(okoliczności niesporne, a nadto zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36, historia zdrowia i choroby k. 68, dokumentacja medyczna k. 71-89, 92-96, 100-137, 144, zeznania zainteresowanego płatnika e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:16:13 w zw. z 00:32:36, zeznania świadka A. S. e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:22:35)

Z dokumentacji medycznej odwołującej wynika, że przed powstaniem tej niezdolności do pracy stan zdrowia wnioskodawczynie był dobry, ciąża przebiegała prawidłowo i nie było przeszkód natury medycznej ze względu na ciężar do wykonywania przez skarżącą pracy u płatnika

(historia zdrowia i choroby k. 68, dokumentacja medyczna k. 71-89, 92-96, 100-137, 144)

Wnioskodawczynie powiedziała A. S. o ciąży, gdy poszła na zwolnienie lekarskie od 15.04.2022 r.

W okresie niezdolności do pracy wnioskodawczynie - płatnik składek nie zatrudnił nowego pracownika na jej miejsce.

Początkowo obowiązki odwołującej przejęła A. S.. Potem płatnik rozdzielił te obowiązki pomiędzy innych dotychczasowych pracowników.

(zeznania zainteresowanego płatnika e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:16:13 w zw. z 00:32:36, zeznania świadka A. S. e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:22:35)

Badana umowa o pracę uległa przedłużeniu do dnia porodu. Płatnik nie zaproponował wnioskodawczynie dalszego przedłużenia tej umowy.

(zeznania wnioskodawczynie e-prot. z 18.11.2022 r.: 00:02:14 w zw. z 00:32:36)

Płatnik składek w badanym okresie zatrudnił oprócz wnioskodawczynie jeszcze innych 8 pracowników na umowy o pracę na czas nieokreślony, a w tym 7 pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy, z których 6-ciu miało

wynagrodzenie w wysokości 3010 zł miesięcznie, 1 osoba – K. S. przebywająca na urlopie wychowawczym – w wysokości 3900 zł brutto miesięcznie, a ponadto 1 pracownika na 1/3 etatu za wynagrodzeniem 1004 zł miesięcznie.

(wykaz osób zatrudnionych k. 38-39)

W okresie od 1.01.2021 r. do 30.11.2021 r. płatnik uzyskał przychód 4 417 238,20 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 4 561 107,05 zł, a strata 143 868,85 zł.

(zeznania podatkowe płatnika składek k. 64)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Powyższy stan faktyczny Sąd odtworzył na podstawie powołanych dokumentów, a także na podstawie zeznań stron spornej umowy i świadka A. S., uznając w/w dowody za wiarygodne.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził słuszności stanowiska organu rentowego, natomiast wykazał w sposób jednoznaczny, że ubezpieczona pracę podjęła i faktycznie wykonywała ją na rzecz i pod kierownictwem płatnika składek do czasu powstania niezdolności do pracy w okresie ciąży. Na podkreślenie zasługuje okoliczność, że złożone do akt dokumenty nie były kwestionowane przez ZUS, a zeznania wnioskodawczynie i płatnika składek oraz świadka A. S. nie zostały skutecznie podważone w toku procesu przez organ rentowy, który nie przedstawił w czasie postępowania przed sądem żadnych dowodów na poparcie swoich racji.

Sąd uznając wersję odwołującej za wiarygodną zważył w szczególności, że wnioskodawczynie była zatrudniona u płatnika na 1/2 etatu, przy czym nie wykonywała tej pracy codziennie, lecz zgodnie z zaakceptowanymi przez płatnika grafikami w konkretnych dniach i godzinach, których łączna ilość odpowiadała połowie wymiaru czasu pracy, co pozwalało jej godzić pracę u zainteresowanego płatnika z zatrudnieniem u drugiego pracodawcy.

Z zeznań świadka A. S. i wnioskodawczynie wynika, że odwołująca miała wydzielone miejsce pracy w firmie płatnika - miała swoje biurko i komputer. Z w/w zeznań wynika też, że praca odwołującej polegała na porządkowaniu i segregowaniu dokumentów, a także, że świadek A. S. na bieżąco przyuczała wnioskodawczynie do tej pracy, kierowała jej pracą i sprawdzała poprawność jej wykonania. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka, albowiem z dostępnych dokumentów wynika, że A. S. była w badanym okresie pracownikiem płatnika, pracowała także na stanowisku asystenta księgowego i miała porównywalny do skarżącej zakres obowiązków, a nadto jako jedyna osoba w badanym okresie bezpośrednio współpracowała z wnioskodawczynie. Sąd uznał, że świadek posiada wiedzę na czym konkretnie polegała praca odwołującej u płatnika i w jaki sposób odwołująca ją wykonywała. W ocenie Sądu wnioskodawczynie i świadek szczerze i zgodnie z prawdą zeznały na temat okoliczności wykonywania przez skarżącą badanej umowy – wersja ta jest logiczna i pozostaje w zgodzie także z tym, że wnioskodawczynie dotychczas nie pracowała w księgowości i w związku z tym wymagała przyuczenia. Z zeznań świadka i korelujących z nimi zeznań płatnika, wynika, że w zainteresowanej Spółce było w badanym okresie bardzo dużo zaległych dokumentów księgowych wymagających posegregowania, a przy tym na bieżąco wpływało wiele nowych faktur. Jednocześnie Sąd uznał, że brak dotychczasowego doświadczenia w księgowości wnioskodawczynie nie stał na przeszkodzie by skarżąca mogła faktycznie pracować u płatnika jako asystent księgowego i wykonywać powierzone jej czynności techniczne polegające na segregowaniu i porządkowaniu bardzo dużej ilości zaległych i bieżących dokumentów księgowych. Odwołująca ma wykształcenie wyższe i przy odpowiednim przeszkoleniu, które przechodziła na bieżąco pod kierunkiem A. S., według Sadu, mogła sprostać tego rodzaju obowiązkowi u płatnika.

Z zeznań w/w świadka, płatnika i odwołującej, a także grafików i list obecności wynika, że wnioskodawczynie wykonywała u płatnika pracę w ustalonych w grafikach dniach i godzinach, pozostając w podporządkowaniu pracowniczemu względem płatnika co do miejsca i czasu pracy. Z dowodów tych wynika też, że płatnik rozliczał wnioskodawczynie z godzin pracy – albowiem odwołująca każdorazowo, gdy wykonywała pracę w firmie płatnika podpisywała zalegające w aktach ZUS-owskich listy obecności, w których były także zapisane godziny, w jakich danego dnia faktycznie wykonywała pracę. Godziny te w skali miesiąca dawały łączny wymiar czasu 1/2 etatu zgodnie z badaną

umową, co również potwierdza, że umowa ta do czasu powstania niezdolności do pracy skarżącej, była przez strony faktycznie realizowana.

Samego faktu przystąpienia do wykonywania pracy przez skarżącą od 1.02.2022 r. i jej wykonywania do dnia 15.04.2022 r. pozwany skutecznie nie zakwestionował.

Z załączonych przez płatnika przelewów wynika też, że zainteresowany wypłacał wnioskodawczyni umówione wynagrodzenie za wykonaną pracę.

Analiza dostępnych dokumentów medycznych zdaniem Sądu wykazała, że nie było przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia przez wnioskodawczynię pracy u płatnika. W szczególności Sąd zważył, że odwołująca wykonała badania wstępne przed zatrudnieniem u płatnika w dniu 25.01.2022 r., a lekarz medycyny pracy potwierdził brak przeszkód do wykonywania przez nią pracy asystenta księgowego. Sąd dał wiarę wnioskodawczyni, że starając się o pracę u płatnika i zawierając sporną umowę mogła jeszcze nie wiedzieć, że jest w ciąży, skoro ostatnią miesiączkę miała 21.12.2021 r., badania wstępne wykonała w dniu 25.01.2022 r., a przedmiotowa umowa została sporządzona 31.01.2022 r. Z dokumentacji medycznej wynika, że wnioskodawczyni na pierwszej wizycie u ginekologa w związku z podejrzeniem ciąży była 8.02.2022 r. a zatem już po zawarciu badanej umowy. W dostępnej dokumentacji medycznej brak przy tym wzmianek o jakichkolwiek problemach zdrowotnych wnioskodawczyni. Z dokumentacji tej wynika bowiem, że w dacie zawarcia spornej umowy stan zdrowia skarżącej był dobry a ciąża w początkowym etapie przebiegała prawidłowo.

W tym kontekście od razu należy też wyraźnie zaznaczyć, że nawet, gdyby wnioskodawczyni zawierając sporną umowę o pracę miała pełną wiedzę o stanie ciąży to sam ten fakt, przy braku przeciwwskazań natury prawnej i medycznej do wykonywania w ciąży pracy asystenta księgowego, nie stanowił przeszkody do zatrudnienia skarżącej na umowę o pracę, natomiast odmowa jej zatrudnienia z tego jedynie powodu mogłaby zostać oceniona jako przejaw dyskryminacji w zatrudnieniu w rozumieniu art. 11 [3] k.p.

Okoliczności zawarcia spornej umowy zostały przedstawione przez jej strony w sposób wiarygodny, były one bowiem od początku zgodne i konsekwentne, a nadto znajdują potwierdzenie w dostępnych dokumentach. W szczególności Sąd nie znalazł powodów by nie dać wiary zeznaniom płatnika co do motywów jakimi kierował się zatrudniając wnioskodawczynię, albowiem znajdują one potwierdzenie nie tylko w zeznaniach wnioskodawczyni i świadka, ale także w zalegających w aktach ZUS-owskich wnioskach o urlop wychowawczy K. S.. Według Sądu dowody te potwierdzają istnienie faktycznej potrzeby zatrudnienia nowego asystenta księgowego w firmie płatnika. Z okoliczności tych wynika, że stanowisko asystenta księgowego nie zostało specjalnie utworzone w strukturze organizacyjnej płatnika, aby zatrudnić odwołującą, ale istniało przed jej zatrudnieniem. W świetle tych dokumentów i zeznań stron badanej umowy oraz świadka - w związku z urlopem wychowawczym dotychczasowej asystentki księgowego oraz dużą ilością zaległych i bieżących dokumentów księgowych wymagających posegregowania, potrzeba zatrudnienia nowego asystenta księgowego była rzeczywista. Zestawienie sporządzonego na piśmie zakresu obowiązków K. S. i pisemnego zakresu obowiązków wnioskodawczyni potwierdza, że płatnik przekazał dotychczasowe obowiązki K. S. odwołującej. Także porównanie złożonych do akt ZUS-owskich umów o pracę w zakresie wynagrodzenia K. S. (zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 3900 zł) i wnioskodawczyni (zatrudnionej na 1/2 etatu za wynagrodzeniem 2000 zł) potwierdza, że odwołująca otrzymywała zarobki adekwatne do powierzonych obowiązków pracowniczych, jej wykształcenia i wymiaru etatu u płatnika.

Jednocześnie Sąd uwzględniając całokształt odtworzonych okoliczności dał także wiarę płatnikowi dlaczego zaniechał zatrudnienia kolejnego pracownika za wnioskodawczynię w okresie jej niezdolności do pracy, uznając, że płatnik szczerze zeznał w tym zakresie.

Należy podkreślić, że nie jest przy tym sporne, że płatnik dochował wszelkich formalności jakie łączą się zatrudnieniem pracowniczym wnioskodawczyni, a w tym: sporządził dokumentację osobową dla odwołującej, zgłosił ją w ustawowym terminie do ubezpieczeń pracowniczym, odprowadzał za nią należne składki, a nadto dochował obowiązków podatkowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 i 13 ust 1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Według art. 22 §1 Kodeksu pracy, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Dla stwierdzenia cechy stosunku pracy z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. 2022 r., poz. 1732 z późn. zm.), pracownikom, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Podkreślić należy, że stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest faktycznie realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17.01.2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika faktycznie świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18.10.2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W niniejszej sprawie odwołująca zawarła z płatnikiem składek w dniu 31.01.2022 roku umowę o pracę, która stanowiła stosowną podstawę do zastosowania w/w regulacji.

Ważność tej umowy została, zdaniem Sądu Okręgowego, niesłusznie zakwestionowana przez organ rentowy. Niewątpliwie bowiem w świetle odtworzonych w sprawie faktów sporna umowa była przez wnioskodawczynię i płatnika realizowana od dnia 1.02.2022 r., co przesądza, że nie została ona zawarta dla pozorów, a zatem nie ma do niej zastosowania przepis art. 83 k.c.

Umowa ta nie jest także sprzeczna z zasadami współżycia społecznego oraz nie zmierza do obejścia prawa w świetle art. 58 k.c.

W myśl art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zgodnie z § 2 w/w artykułu, nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Zawarcie przedmiotowej umowy o pracę nie miało na celu obejścia przepisów ustawy, gdyż osiągnięcie wskazanych przez organ rentowy celów jest zgodne z ustawą. Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2005 r. II UK 278/04, OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 116).

Mając na uwadze argumentację pozwanego wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udawałyby, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, że nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z faktycznym wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, OSNAPiUS rok 2000, Nr. 9, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r. II UKN 244/00, OSNAPiUS rok 2002, Nr. 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r. II UKN 32/96, OSNAPiUS rok 1997, Nr. 15, poz. 275; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04, OSNAPiUS rok 2005, Nr. 15, poz. 235, str. 712).

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu badanej umowy o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawczyni pracę podjęła i faktycznie świadczyła ją zgodnie z tą umową od 1.02.2022 r., a pracodawca – świadczenie to przyjmował, płacąc wnioskodawczyni za jej wykonanie umówione wynagrodzenie. (por. wyrok SN z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 - 16/251 oraz wyrok SN z 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04, OSNP 2005/15/235)

W sprawie ustalono, że wnioskodawczyni była w ciąży w dacie sporządzenia badanej umowy, przy czym w świetle orzeczenia lekarza medycyny pracy z 25.01.2022 r., dostępnej dokumentacji medycznej i karty ciąży, skarżąca o stanie ciąży mogła nie wiedzieć starając się o zatrudnienie w zainteresowanej Spółce.

W tym kontekście należy jednak podkreślić, że nawet gdyby wnioskodawczyni wiedział o ciąży w dacie zawarcia spornej umowy, to ustawodawstwo polskie nie ukształtowało zakazu zatrudniania kobiet w ciąży, lecz przeciwnie - odmowa zatrudnienia kobiety tylko z tej przyczyny, że jest w ciąży, byłaby uznana za dyskryminację ze względu na płeć na podstawie art. 18^{3a} § 1 i art. 18^{3b} § 1 pkt 1 KP (por. wyrok SN z 11.1.2006 r., II UK 51/05, (...) Nr (...), s. 34).

Wskazać także należy, że gdyby nawet w związku z ciążą wnioskodawczyni starała się poprzez zawarcie umowy z płatnikiem uzyskać tytuł do ubezpieczeń, to jej dążenie do uzyskania w ten sposób ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby zostać zakwalifikowane jako zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu obejście prawa. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia.

Z ustalonych w sprawie okoliczności dotyczących zawarcia spornej umowy o pracę wynika, że płatnik składek miał realny powód do zatrudnienia nowego pracownika na stanowisku asystenta księgowego, skoro w badanym okresie dotychczasowa pracownica zatrudniona na tym stanowisku przebywała na urlopie wychowawczym. Ponadto w sprawie ustalono, że przed zatrudnieniem wnioskodawczyni w firmie płatnika powstały poważne zaległości w segregowaniu znacznej ilości dokumentów księgowych, a przy tym napływało na bieżąco wiele nowych faktury, które

także wymagały posegregowania. Pisemne zakresy obowiązków K. S. i wnioskodawczynie potwierdzają, że odwołująca miała zastąpić w/w pracownicę w okresie urlopu wychowawczego. Również wynagrodzenie wnioskodawczynie odpowiada wynagrodzeniu ww. pracownicy w stosunku do wymiaru czasu pracy na jaki odwołująca została zatrudniona. Jest ona także adekwatne do wykształcenia i zakresu obowiązków jakie zostały skarżącej powierzone przez płatnika.

Z ustalonych okoliczności faktycznych wynika też, że wnioskodawczynie pracowała u płatnika w wymiarze 1/2 etatu, przy czym nie wykonywała tej pracy codziennie w stałych godzinach, ale w dniach i godzinach wynikających z zaakceptowanych przez płatnika grafików. W sprawie ustalono również, że płatnik rozliczał odwołującą z czasu pracy – były bowiem prowadzone listy obecności, na których skarżąca potwierdzała swoim podpisem, że danego dnia przepracowała wskazaną na liście ilość godzin. Łącznie przepracowane godziny zgodnie z grafikami i listami obecności wnioskodawczynie w pracy u płatnika - odpowiadały wymiarowi połowy etatu, tak jak postanowiono w spornej umowie. Powyższe potwierdza także wersję odwołującej, że mogła ona godzić pracę u płatnika z drugim równoległym zatrudnieniem u innego pracodawcy, gdzie pracowała w systemie pracy 2-zmianowej.

Z zeznań stron badanej umowy i świadka wynika, że wnioskodawczynie faktycznie podjęła zatrudnienie u płatnika, wykonywała od 1.02.2022 r. rodzajowo umówioną pracę, odpowiadającą powierzonym jej czynnościom o jakich mowa w pisemnym zakresie obowiązków, pozostając w podporządkowaniu pracowniczemu co do miejsca i czasu pracy. Z poczynionych ustaleń wynika, że odwołująca wykonywała głównie czynności związane z technicznym segregowaniem zaległych i bieżących dokumentów księgowych co odbywało się pod kierownictwem bardziej doświadczonego asystenta księgowego - A. S., która przyuczała wnioskodawczynie do tych obowiązków. Sąd uznał, że brak dotychczasowego doświadczenia zawodowego wnioskodawczynie w pracy w księgowości, nie był przeszkodą do należytego wykonywania przez skarżącą tego rodzaju czynności związanych z gromadzeniem i porządkowaniem dokumentów księgowych w firmie płatnika. Tego typu praca, według Sądu, pozostawała z pewnością w zakresie możliwości intelektualnych odwołującej, która legitymuje się wykształceniem wyższym, tym bardziej, że poza przyuczeniem (które na bieżąco odbywało się w niezbędnym zakresie z udziałem A. S.) nie wymagała do prawidłowego jej wykonywania posiadania żadnych szczególnych kompetencji.

Z zeznań wnioskodawczynie i świadka wynika także, że płatnik składek przygotował dla wnioskodawczynie miejsce pracy- odwołująca miała swoje biurko i komputer. Miała też login do programu księgowego w firmie płatnika, ale ze względu na ilość pracy przy segregowaniu zaległych i bieżących dokumentów wnioskodawczynie nie miała nawet możliwości skorzystania z tego programu.

Podkreślić należy, że stan zdrowia wnioskodawczynie nie stanowił przeszkody do zawarcia spornej umowy o pracę. Wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę, gdy stan jej zdrowia był dobry i ciąża była na początkowym etapie rozwoju i przebiegała prawidłowo. W dn. 25.01.2022 r. lekarz do badań profilaktycznych nie znalazł przeciwwskazań do świadczenia pracy przez ubezpieczoną i wystawił zaświadczenie o jej zdolności do pracy u płatnika. Z dostępnej dokumentacji leczenia skarżącej nie wynika, że istniały przeszkody natury medycznej do wykonywania pracy u płatnika przed dniem 15.04.2022 r. Wnioskodawczynie w pierwszym okresie ciąży czuła się dobrze i dopiero od 15.04.2022 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z chorobą przypadającą w okresie ciąży. Pozwany nie podważał wartości dowodowej w/w dokumentacji medycznej.

Uwzględniając wszystkie wskazane wyżej okoliczności należy uznać, że brak było po obu stronach zgody na zatrudnienie pozorne.

ZUS nie wykazał, że między stronami było porozumienie w tym zakresie lub zgoda stron na pozorność zatrudnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie ponad wszelką wątpliwość ustalono zatem, że wnioskodawczynie w spornym okresie od dnia 1.02.2022 r. posiadała status pracownika, bowiem faktycznie wykonywała ona osobiście umówioną rodzajowo pracę na rzecz płatnika, którą świadczyła pod kierownictwem pracodawcy, pozostając w

podporządkowaniu pracowniczemu co do miejsca i czasu pracy, a płatnik składek świadczoną przez nią pracę przyjmował i wypłacał umówione wynagrodzenie.

Mając na powyższe rozważania Sąd Okręgowy przyjął, że w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę o pracę było nawiązanie stosunku pracy i ustalono, że doszło do faktycznego świadczenia pracy przyjmowanego przez pracodawcę za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu jej stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (np. choroby, czy ciąży), nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa bądź, że jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy pragnie przy tym podkreślić, że z samego faktu zawarcia umowy o pracę przez osobę, która w stosunkowo niedługim czasie od zawarcia takiej umowy zaczyna korzystać ze zwolnień lekarskich nie można wywodzić pozorności takiej umowy. Pozorność powinna być wykazana przez organ rentowy stosownymi dowodami i nie może opierać się jedynie na przypuszczeniach ZUS-u. Ponadto wskazać należy, że nie jest objęte zakazem prawnym zawieranie umów o pracę w celu osiągnięcia skutku w postaci objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, ani też skutek w postaci objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym nie jest zakazany przez prawo, ale właśnie odwrotnie – następczym skutkiem rzeczywistego podjęcia pracy w ramach stosunku pracy jest nakaz obowiązkowego ubezpieczenia pracownika co wprost wynika z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 6 ust.1 pkt 1, art. 12 ust.1, art. 13 pkt 1 ustawy systemowej).

Zaznaczyć należy także, że skorzystanie z zasiłków z ubezpieczenia społecznego, nie może być uznane za cel, którego osiągnięcie jest sprzeczne z prawem. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczemu ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę (vide: wyrok SN z 9.08.2005 r., III UK 89/05). Może on nawet być głównym motywem nawiązania stosunku pracy, zamiast wykonywania pracy na innych podstawach prawnych.

Należy mieć przy tym na uwadze, że świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, mają na celu pokrycie szkody spowodowanej zejściem danego rodzaju ryzyka, tj. określonej sytuacji życiowej, z której wystąpieniem wiąże się opłacanie składki (por. wyrok TK z 6 marca 2007 r., P 45/06, OTK-A 2007, Nr 3, poz. 22). Celem ogólnym zasiłków wypłacanych okresowo jest zastąpienie pracownikowi wynagrodzenia, którego nie może uzyskać z powodu niemożności świadczenia pracy (W. Musiański, Prawo socjalne, Warszawa 2006, s. 115).

Odwołująca świadczyła pracę na rzecz płatnika od 1.02.2022 r. do 15.04.2022 r. Wnioskodawczyni zaprzestała wykonywania tej pracy od 15.04.2022 r. tylko i wyłącznie z przyczyn obiektywnych w związku z chorobą przypadającą w okresie ciąży – lecz przed tym dniem stan zdrowia skarżącej, ani ciąża nie były przeszkodą do podjęcia tego zatrudnienia i wnioskodawczyni faktycznie wykonywała umówioną pracę na rzecz płatnika.

Podkreślić także należy, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie uzależniają skuteczności nawiązania stosunku pracowniczego od czasookresu trwania konkretnej umowy, a także od długości wcześniej przysługującej ochrony ubezpieczeniowej. Z powyższego wynika, że nagle przerwanie relacji z pracodawcą bądź nieprzystąpienie do realizacji umowy o pracę w ustalonym czasie z powodu pogorszenia stanu zdrowia pracownika, nie może wpływać negatywnie na powstały stosunek ubezpieczenia społecznego i skutki z niego wynikające. Dla powstania wskazanych skutków konieczne jest bowiem skuteczne nawiązanie umowy o pracę. Skutku takiego nie rodzi zawarcie przez strony umowy o pracę bez woli jej realizacji, nawet jeżeli strony podejmują jakieś czynności, które mają na zewnątrz pozorować realizację umowy (por. wyrok SA w Łodzi z 15 maja 2014r., III AUa 826/13).

Organ rentowy nie przedstawił skutecznie żadnego dowodu przeciwnego, zmierzającego do wykazania, że ubezpieczona nie podjęła i nie wykonywała umówionej rodzajowo pracy u płatnika składek od 1.02.2022 r. zgodnie z badaną umową, a zatem uznać należy, że zarzut pozorności tej umowy okazał się bezzasadny.

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Z uwagi na wynik postępowania Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

A.P.